

“We willen een markt met een gezond investeringsklimaat”

Een vrije handelsplaats waarin vraag en aanbod elkaar vinden en een overheid die hiervoor de voorwaarden schept. Dat is het ideaalbeeld van een goed functionerende energiemarkt. Nog voordat dit idee volledig is uitgewerkt begint het al in zijn voegen te kraken. Dit heeft consequenties voor de (zakelijke) consument. Tom Schurmans, Energy Supply Chain Lead- EMEA bij Cargill en VEMW-bestuurslid, werkte mee aan de totstandkoming van het ‘VEMW-10-puntenplan voor een toekomstbestendig marktmodel’.

De overheid wordt speler

“**K**limaatverandering beïnvloedt direct en indirect onze energiemarkt. Nationale overheden bedenken elk eigen maatregelen om hun CO₂-uitstoot te verminderen. Dat is ongetwijfeld met de beste bedoelingen, maar het heeft een averechts effect. Er bestaan geen simpele oplossingen. Alles is met alles verweven. Door politieke korte-termijn beslissingen zijn nationale overheden niet meer voorwaardenschepend, maar zelf speler geworden. Zij bepalen zo het investeringsbeleid. Voor marktpartijen betekent dat veel onduidelijkheid en onzekerheid, want het beleid verandert elke paar jaar na verkiezingen. Triest gevolg is dat de CO₂-uitstoot is toegenomen en investeringen plaatsvinden waar de overheid het meest voor biedt. Of dit nu op langere termijn economisch/ecologisch de beste optie is, is van ondergeschikt belang.”

Wat is eigenlijk een ideale markt?

“Een ideale markt heeft veel spelers, zowel kopers als verkopers, die allemaal tot doel hebben zo economisch mogelijk te handelen. Hierbij is niemand leidend. Geen enkele speler heeft ‘markt-macht’ en geen enkele speler kan de markt ‘sturen’. Er bestaat dus geen prijsmanipulatie en kosten zijn transparant. Het ideale marktmodel heeft een gelijk Europees speelveld voor alle spelers en draagt daardoor bij aan een kostenefficiënte elektriciteitsvoorziening voor alle spelers. Daarnaast moet een markt tot op zekere hoogte voorspelbaar en robuust zijn, zodat duidelijkheid bestaat over het investeringsklimaat.”

Het ideale marktmodel heeft een gelijk Europees speelveld voor alle spelers en draagt daardoor bij aan een kostenefficiënte elektriciteitsvoorziening voor alle spelers

Maar hoe vul je dat verder in?

“Een zeer gemêleerde groep VEMW-leden boog zich begin dit jaar over deze vraag. Afnemers met vele ‘kleine’ aansluitingen, afnemers met een hele grote aansluiting tot aan afnemers met een eigen productie-eenheid gaven hun visie over een toekomstbestendig marktmodel. Door het delen van al hun kennis en ervaring werd nog eens duidelijk hoe alles invloed heeft op elkaar. Eindresultaat is een zeer gedegen 10-punten plan (zie figuur pag 9) dat als basis moet dienen voor de verdere strategie van VEMW.”

Geef eens een voorbeeld van één actie-punt?

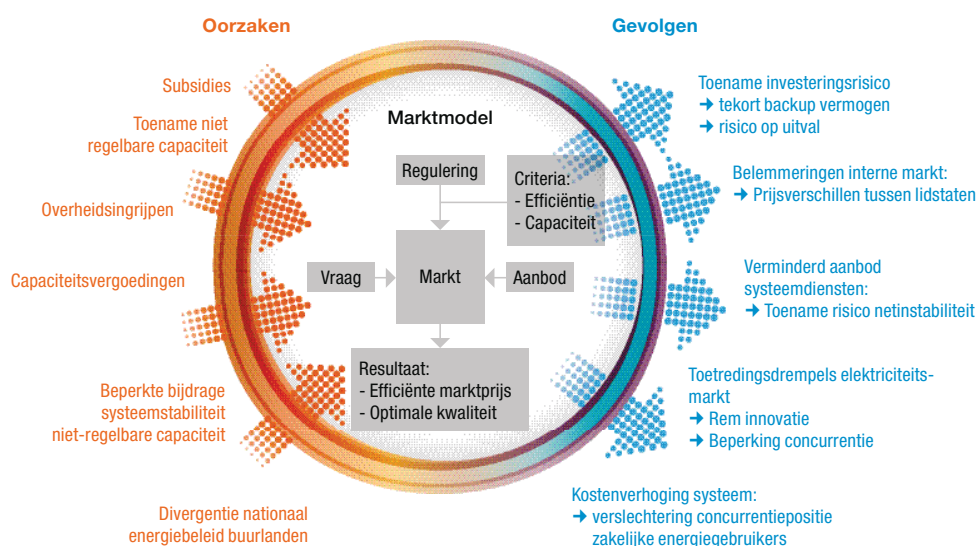
“Mijn collega in Italië opperde het idee om zonnepanelen in te zetten om de CO₂-uitstoot te verminderen. Italië is daar geschikt voor. Nederland minder. In Nederland is gas juist weer een goede optie om te gebruiken, omdat het hier in voldoende mate beschikbaar is en een zeer milieuvriendelijke ‘traditionele’ brand-

stof is. In de ideale situatie zouden wij, de markt dus, vrij moeten zijn onze eigen ideale brandstofmix te ontwikkelen om enerzijds de totale energiekosten te optimaliseren en anderzijds de CO₂-uitstoot te verminderen. Wij willen daar best in investeren, maar overheidsbeleid verstoort dit met subsidies aan specifieke vormen duurzame elektriciteit op specifieke locaties. Zo zetten wij zonnepanelen in Nederland, omdat we er hier subsidies voor krijgen. Dat is absoluut niet efficiënt. Als dit zo verder gaat bepaalt de overheid uiteindelijk de prijs en zijn we in principe weer bij de oude monopolistische situatie. De overheid kan zich beter beperken tot het stellen van randvoorwaarden: onder andere zorgen dat er voldoende grens-overschrijdende capaciteit beschikbaar is, zorgen dat iedereen gelijke rechten en plichten heeft op een net. Alleen dán heb je een functionerende markt, een efficiënte markt en dring je de CO₂-uitstoot daadwerkelijk terug. Daarmee heb je niet één actie-punt, maar meerdere, te pakken. Zo complex is de materie.”

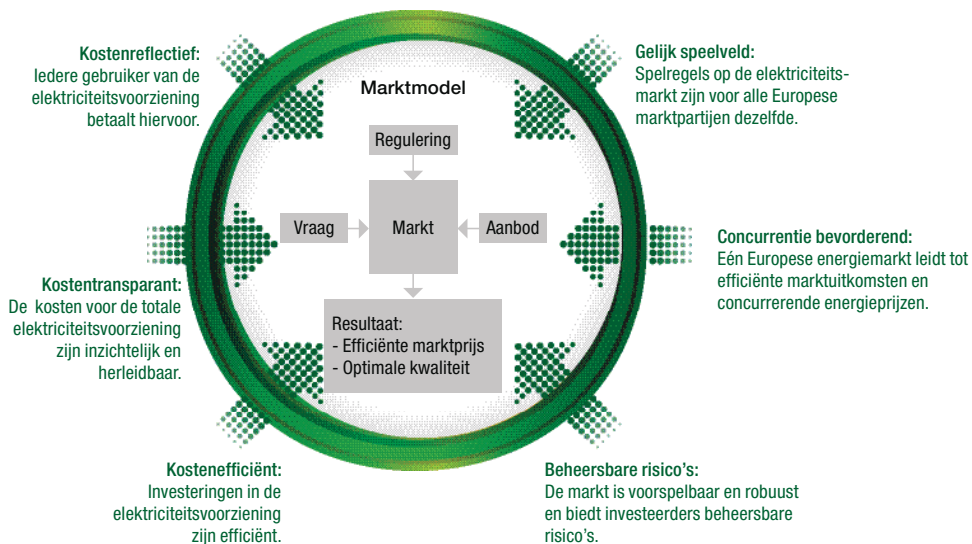
En nu?

“Dit 10-puntenplan is een goede eerste aanzet. Ik hoop dat alle stakeholders, overheden, afnemers en producenten dit marktmodel onderschrijven. Het marktmodel gaat iedereen aan. VEMW draagt dit uit op Nederlands niveau. Ik hoop dat Ifiec zich hiervoor op Europees niveau hard wil maken. En ook multinationals zouden hun verantwoordelijkheid hierin moeten nemen. Misschien ben ik te idealistisch, maar ik gruvel van de lobby van enkelen in de industrie in een aantal Zuid-Europese landen om weer terug te keren naar een gereguleerde markt. We moeten dit op Europese schaal aanpakken. Alle landen zijn immers aan elkaar gekoppeld, als een ecosysteem. Iedereen moet beseffen dat, welke keuze je waar ook in een land maakt, het uiteindelijk ergens anders een consequentie heeft. Niet meteen, maar op termijn, en zoals we nu ervaren vaak ongewenst.”

Verstoringen op elektriciteitsmarkt

Criteria voor toekomstbestendig marktmodel

VEMW 10-puntenplan voor realisatie toekomstbestendig marktmodel:

1. Maak CO₂-reductie leidend in klimaatbeleid

Elkaar tegenwerkende doelstellingen en subsidies in de strijd tegen klimaatverandering leiden tot suboptimale resultaten en verstoren de prijsvorming op de markt. CO₂-reductie als enige en leidende beleidskeuze geeft een betrouwbaar en realistisch prijssignaal voor gewenste investeringen.

2. Laat prijzen op de markt tot stand komen

Vraag en aanbod op een handelsplaats bepalen de prijs voor een product. Marktprijzen bieden adequate prikkels voor voldoende opwekkingscapaciteit en systeemdiensten.

3. Bevorder concurrentie op de (Europese) Energiemarkt

Concurrentie zorgt voor efficiënte marktprijzen. Zo ontstaan de juiste prijsprikkels voor een passend aanbod van back-up voor intermitterend vermogen.

4. Maak niet-regelbaar vermogen integraal onderdeel van de markt

Ook niet-regelbare opwekkingscapaciteit moet worden blootgesteld aan vraag en aanbod. Niet marktconforme subsidies verstoren de markt.

5. Geef partijen gelijke rechten en plichten

Geef alle partijen gelijke 'balanceringsverplichtingen'. Dit zal leiden tot lagere kosten door betere voorspellingen en zorgt bovendien voor een eerlijke kostenverdeling.

6. Optimaliseer grenscapaciteit

Optimaliseer import en exportmogelijkheden tot een economisch efficiënt niveau om maximaal schaal- en comparatieve voordelen te benutten.

7. Voorkom kruissubsidies

Door elke gebruiker te laten betalen voor de kosten die gemaakt worden om het systeem in balans te houden ontstaan de juiste investeringsprikkels.

8. Creëer maximale mogelijkheden om energiekosten te beïnvloeden

Alle marktpartijen moeten in dezelfde mate in de gelegenheid worden gesteld om zijn eigen energiekosten te beïnvloeden door een bijdrage te leveren aan het in balans houden van het elektriciteitsnet.

9. Zorg voor efficiënte investeringen in het net

Efficiënte investeringen in het net voorkomen dat verkeerde signalen worden afgegeven aan investeerders.

10. Laat markt brandstofmix bepalen

De primaire brandstoffen- en CO₂-prijs bepalen de optimale brandstofmix. Overheden moeten hier geen speler in zijn.